

BACCALAURÉAT GÉNÉRAL

SESSION 2000

TURC LV1

Série ES/S

Durée : 3 heures - Coefficient : 3

L'usage de la calculatrice et du dictionnaire n'est pas autorisé

BARÈME

I.	Compréhension écrite	6 points
II.	Expression	8 points
III.	Compétence linguistique	6 points

*Dès que le sujet vous est remis, assurez-vous qu'il est complet.
Ce sujet comporte 5 pages numérotées de 1/5 à 5/5.*

Kasaba¹, coğrafi vaziyeti yüzünden lodosu², poyrazı³ pek az tutan bir limanda kurulmuştur. İki vilâyetin⁴, yedi kazanın⁵, otuz kırk nahiyenin⁶, yüzlerce köyün iktisadi⁷ durumu bu limanın işlemesine bağlıdır. Kasaba deniz kenarında yığılmış evleriyle dar sokaklardan ibarettir. Bir ana yolu doğruca gelir, limana dayanır. Bütün dükkanlar, manifaturacılar⁸, bakkallar, berberler, kunduracılar⁹ bu ana yolun üzerindedir. Limana doğru iner gibidirler. Limanın tam karşısında büyük bir meydanlık vardır.

Kasaba eski zamanlarda kaldırımsız, bakımsızdı. Meydanlarda çamurlar, sular birikirdi. Hele yüzlerce öküz arabasının yığıldığı liman meydanında geceleyin muhteşem bir opera havası eserdi. Türküler söylenir, masallar anlatılırdı. [...]

10 Vilâyetin kara çamuru, kazanın kırmızısı, öteki kazanın sarısı, Dolaplı'nın kumu, Kaymaklı nahiyesinin kili¹⁰ gelir, bu küçük liman kazasının ortasına yığılırdı. Her mal, buradan İstanbul'a gidecek, her mal, İstanbul'dan buraya inecek, buradan limansız, istasyonsuz, yolsuz vilâyetlere, kazalara dağılacaktı.

15 Şimdi, o eski liman meydanı park olmuştur. Çarşının limana inen tek geniş arnavut kaldırımı¹¹ yolu da asfalt yapılmıştır. Bunu yapan belediye reisine bütün kasaba hayrandır. Bu asfalt yol yüzünden tam yirmi sene belediye reisliğini uhdesine¹² alan zat¹³ çarşıdan geçerken, herkes dükkanın önüne fırlar. Bir, "Nasılsın, Rıza Çavuş?" lakırdısına; can mal bağışlanabilir.

Bir gün, bu belediye reisinin aklına tuhaf bir fikir geldi oturdu. Limana erzak¹⁴ getirip götürülen öküz arabaları, kasabanın medarı iftihar¹⁵ asfaltı çamur içinde bırakıyorlardı.

20 Kasabanın belli başlı ailelerinin çocuklarının bisikletleri kayıyor, eşrafın¹⁶ ara sıra bağ başına giderken bindikleri faytonlar¹⁷ geleni geçeni, dükkanları zifos içinde bırakıyordu. Buna çare düşünen belediye reisi, öküz arabalarının limana gelmek için geçtikleri asfalt yolu, bunlara kapamanın en zecri¹⁸ çare olduğunu düşündü.

25 Belediye çavuşlarını şehir haricindeki şoselere dikti. Şehre araba sokmadı. Hemen o gün asfalt pırıl pırıl yıkandı. Bisikletli esnaf mahdumları fiyaka yaptılar. Akşamüstü - şimdi kasaba

¹ kasaba : = ilçe ("*bourg, petite ville*")

² lodos : *vent du sud*

³ poyraz : *vent du nord*

⁴ vilâyet : il; valilik ("*département; préfecture*")

⁵ kaza : ilçe, kaymakamlık ("*district, sous-préfecture*")

⁶ nahiyeye : bucak; bölge ("*commune; région*")

⁷ iktisadi : ekonomik

⁸ manifaturacı : fabrika yapımı her türlü kumaş ve bez gibi dokumalar satan

⁹ kunduracı : ("*cordonnier*")

¹⁰ kil : İslanıldığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak ("*argile; glaise*")

¹¹ arnavut kaldırımı : Yollarda irili ufaklı taşlarla gelişigüzel yapılan kaldırım.

¹² uhde : (*vieux*) birinin yapmakla yükümlü olduğu iş, görev; sorumluluk

¹³ zat : kimse, kişi

¹⁴ erzak : yiyecek, içecek şeyler

¹⁵ medarı iftihar : (*vieux*) övünülen, onur duyulan, iftihar edilen şey ya da kimse

¹⁶ eşraf : bir yerin zenginleri, sözü geçenler, ileri gelenler

¹⁷ fayton : genellikle çift atlı binek arabası ("*calèche*")

¹⁸ zecri : zorlayıcı, yasaklayan

elektrik içinde yüzüyordu - asfalt parıl parıl parladı. Dükkânlar vitrinlerini yıkadılar. Her taraf tertemizdi. Bir hafta müddetle bütün çarşı esnafı, hattâ kaymakam¹⁹, hattâ muteber²⁰ tüccarlar akşamüstleri şıkır şıkır yolda gezinip durdular. Pantolonlarında eve döndükleri zaman bir dirhem çamur yoktu. Bir hafta, on gün kimse bu işin bir budalalık, bir delilik olduğunu anlayamadı. Şehir âdeta bir bayram havasına büründü.

Bu işi ilk sezen küçücük bir komisyoncu oldu. Yüzlerce araba şehir dışında bekleyordu. Köyler gazsız, tuzsuz kalmıştı. Vilâyette valinin²¹ otomobiline giden bir varil benzin bile daha varmamıştı. Komisyoncu, kaymakam beye çıktı. Vaziyeti anlattı. Eğer arabalar, bu yoldan gelmezse, şehrin üstünden onlar için bir başka yol yapmaktan başka çare olmadığı, yahut da şehir nüfusu kadar bir hamal gücüne şiddetle ihtiyaç hâsıl olduğu kaymakama anlatılınca adam anladı. Hiç aklına gelmemişti. Herhalde belediye reisinin de aklına gelmemiş olacaktı. Yoksa men eder miydi?

Çarşı esnafı ufak tefek mallarını şunun bunun sırtında dükkânlarına getiriyorlardı. Onlar için bir mesele yoktu. Fakat artta dört vilâyet, on kaza, yüzlerce köy vardı. Ardiyeler ağız ağıza dolmuştu. Kaymakam bey soluğu belediye reisinin odasında aldı. Vaziyeti kendi tâbiri veçhile²² ariz amik²³ anlattı.

Belediye reisi direndi:

-Efendim başka yollardan geçsinler. Şehir temizlik ister. Ben de burada bu temizlik için oturuyorum. İsterlerse sırtta taşısınlar, ben karışmam, bu arabalar asfalttan geçemez - diyordu.

Kaymakam yüzlerce arabanın şehir dışında beklediğini, hattâ komisyoncudan öğrendiği şehrin bugünkü refahının, parkının, asfaltının bu arabalar, bu sarı, kırmızı; kumlu, killi çamurlar yüzünden olduğunu anlatmaya çalıştı. Belediye reisi:

—Ya ben, ya arabalar!... — diye direndi.

Kaymakam bey, belediye reisini daha fazla sıkıştıramazdı. Memleketin en sevilen adamıydı. Ama başka bir çare-i hal²⁴ de düşünemiyordu. Hükümet önüne yığılmış arabacılara, komisyoncu delâletiyle²⁵ şehre hücum edip girebileceklerini, kendisinin hiç bir işten haberi olmayacağını söyledi. Kendisi makamına girip oturdu.

Nihayet öküz arabaları, asfalt yola gübrelerini, kumlarını, killerini, çamurlarını dökerek mağrurane²⁶ şehre girdiler. Kasaba çarşılarını, mahut²⁷ gıcirtı, bir öğle üstü doldurdu. Esnaf suratını astı. Belediye reisi istifayı bastı. Dairesinden kahramancasına çıktı. Şehir esnafı şekercisinden tutun da, berberine kadar iki sıra durup kendisini alkışladılar. [...]

Sait Faik (1906-1954), *Bütün Eserleri 6, "Havuz Başı - Son Kuşlar"*, adlı kitabından.

¹⁹ kaymakam : *sous-préfet*

²⁰ muteber : (*vieux*) saygın, hatırı sayılır; sözü geçer ("*estimé, considéré*"; "*notable*")

²¹ vali : *préfet*

²² kendi tâbiri veçhile : (*vieux*) kendine özgü bir biçimde, kendine özgü bir dille

²³ ariz amik : (*vieux*) uzun uzadıya, enine boyuna

²⁴ çare-i hal : (*vieux*) = hal çaresi

²⁵ delâlet : kılavuzluk, aracılık; iz, işaret; yol gösterme

²⁶ mağrurane : (*vieux*) gururla, kibirle; kendini beğenerek

²⁷ mahut : (*vieux*) bilinen. ("*familier, connu*")

I. COMPRÉHENSION DU TEXTE (6 points)

1. Metinde anlatılan kasaba çevredeki yerleşim yerleri, yani il, ilçe ve köyler için nasıl bir önem taşıyor? Yazıdan örnekler de vererek açıklayınız. (1 point)
2. Kasabanın meydanı ile anayolu zamanla ne gibi değişiklikler geçiriyor? (1 point)
3. Kasaba halkı anayolun asfalt yapılmasını nasıl karşılıyor? Doğru yanıtı seçerek metinde yanıtınızı doğrulayan tümceleri ya da sözleri bulup yazınız (Choisissez la bonne réponse et citez des exemples du texte pour justifier votre réponse) : (0.5 point)
  - a. Kasaba halkı bunun bir delilik, budalalık olduğunu düşünüyor.
  - b. Kasaba halkı buna seviniyor.
4. Asfalt yaptırmanın belediye reisine ne gibi bir etkisi oluyor? (1 point)
5. Niçin belediye reisi öküz arabalarının asfalt yoldan geçmesini yasaklıyor? (0.5 point)
6. Bu yasağa kim(ler) seviniyor, kim(ler) karşı çıkıyor? Yazıdan örnekler de vererek açıklayın. (tanıtlamak : justifier) (2 points)

II. EXPRESSION PERSONNELLE (8 points)

Aşağıdaki iki sorudan **birini** seçiniz. (15 satır)

1. Metinde anılan kasabada anayolun asfaltlanması, bundan sonraki uygulamalar konusunda neler düşünüyorsunuz? Ayrıca; yazıda geçen kişilerin davranışları ve görüşleriyle ilgili düşüncelerinizi de belirttikten sonra kasabanın belediye başkanı siz olsaydınız sorunlara nasıl bir çözüm getirmeye çalışırdınız, açıklayınız. (sorun : "problème")
2. Sizce günlük yaşantımıza giren yenilikler (elektrik, asfalt yollar, evde kullanılan makineler,...) yaşamın güzelliklerini öldürüyor mu? Bu konuyu tartıştıktan sonra görüşünüzü kendi yaşamımıza ve bilgilerinize dayalı örneklerle açıklayın.

III. COMPÉTENCE LINGUISTIQUE (6 points)

1. Aşağıdaki paragrafı, altı çizili sözcüklerin karşıt ("contraire") anlamlarını ve eylemlerin ("verbes") olumsuz biçimlerini kullanarak yeniden yazınız. (1.5 points)

Kasaba kaldırımsız ve bakımsız. Meydanlarda çamurlar, sular birikiyor. Liman meydanında geceyin muhteşem bir opera havası esiyor; türküler söyleniyor, masallar anlatılıyor. [...] ».

Kasaba şimdi ...

2. Metinde geçen sözcük ve deyimlerin eş anlamlarını ya da karşılıklarını aşağıdaki listeden bulup yazınız. (1.5 points)

- 1) gönenç (= bolluk), 2) çözüm yolu, 3) yasaklamak (= engellemek), 4) gerekmek, 5) bir yerde el zanaatları veya küçük ticaretle geçinen kimselerin hepsi, 6) yerden sıçrayan çamur.

Metinde geçen sözcük ve deyimler :

- a- zifos (Ligne 21) :
- b- esnaf (Ligne 25) :
- c- ihtiyaç hasıl olmak (Ligne 35) :
- ç- men etmek (Ligne 37) :
- d- refah (Ligne 46) :
- e- çare-i hal : (= hal çaresi) (Ligne 50) :

3. Aşağıdaki paragrafı Fransızcaya çeviriniz.

(3 points)

« Kasaba, coğrafi vaziyeti yüzünden lodosu, poyrazı pek az tutan bir limanda kurulmuştur. İki vilâyetin, yedi kazanın, otuz kırk nahiyenin, yüzlerce köyün iktisadi durumu bu limanın işlemesine bağlıdır. Kasaba deniz kenarında yığılmış evleriyle dar sokaklardan ibarettir. Bir ana yolu doğruca gelir, limana dayanır. Bütün dükkanlar, manifaturacılar, bakkallar, berberler, kunduracılar bu ana yolun üzerindedir. [...] »